

PRAWA CZŁOWIEKA I SYSTEMY ICH OCHRONY

Ćwiczenia 3

PLAN ZAJĘĆ

Uniwersalizm i regionalizm w ochronie praw człowieka

- a. System ONZ
- b. Skarga indywidualna do Komitetu Praw Człowieka
- c. System Rady Europy
- d. Ochrona praw jednostki i system skargowy w UE

SYSTEMY OCHRONY PRAW CZŁOWIEKA

System ochrony praw człowieka – ogół środków oraz działalność mająca na celu zapewnienie i realizację praw człowieka

Podział systemów pod względem terytorialnym:

- a) Wewnętrzpaństwowy
- b) Międzynarodowy
  - Uniwersalny
  - Regionalny

SYSTEM ONZ

Uniwersalny system ochrony praw człowieka (in. powszechny) – system funkcjonujący w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Uniwersalność ta może być rozpatrywana w aspekcie:

- terytorialnym
- przedmiotowym – wspólny system wartości
- podmiotowym

Krytyka uniwersalizmu praw człowieka

SYSTEM ONZ

Członkowie Organizacji Narodów Zjednoczonych

a) Państwa - **193**

- Członkowie pierwotni - państwa, które wzięły udział w konferencji założycielskiej ONZ w San Francisco, podpisały i ratyfikowały Kartę ONZ oraz państwa, które podpisały Deklarację Narodów Zjednoczonych z 1942 r. podpisały i ratyfikowały Kartę ONZ – **51 państw**
- Wielkie mocarstwa - Stany Zjednoczone, Chiny, Rosja, Francja, Wielka Brytania

b) Państwa-obszernicy – Watykan i Palestyna

c) Niepaństwowi obszernicy – Zakon Maltański, Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża

SYSTEM ONZ

Członkowie Organizacji Narodów Zjednoczonych

Art. 4

1. W poczet członków Organizacji Narodów Zjednoczonych może być przyjęte każde inne państwo miłujące pokój, które przyjmie zobowiązania zawarte w niniejszej Karcie i, zdaniem Organizacji, zdolne jest i pragnie zobowiązania te wykonywać.
2. Przyjęcie każdego takiego państwa do Organizacji Narodów Zjednoczonych następuje w drodze decyzji Zgromadzenia Ogólnego, powziętej na zalecenie Rady Bezpieczeństwa.

Karta Narodów Zjednoczonych

SYSTEM ONZ - ORGANY

Organy Organizacji Narodów Zjednoczonych

- a) Zgromadzenie Ogólne
- b) Rada Bezpieczeństwa
- c) Rada Gospodarcza i Społeczna
- d) Rada Powiernicza (działalność zawieszona)
- e) Sekretariat wraz z Sekretarzem Generalnym
- f) Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości
- g) Komisja Praw Człowieka

SYSTEM ONZ - ORGANY

Komisja Praw Człowieka

Główny organ ONZ w dziedzinie promocji i ochrony praw człowieka.

Skład - przedstawiciele 53 państw, wybrani przez Radę Społeczno-Gospodarczą na 3 lata.

Zadania:

- opracowywanie oraz przedkładanie Radzie Bezpieczeństwa zaleceń i sprawozdań dotyczących deklaracji i konwencji dot. praw człowieka
- zapobieganie dyskryminacji ze względu na rasę, płeć, język lub religię
- udzielanie pomocy Radzie w koordynowaniu działań ONZ w dziedzinie praw człowieka

Podstawowym organem pomocniczym Komisji jest Podkomisja ds. Promocji i Ochrony Praw Człowieka

SYSTEM ONZ – ŹRÓDŁA PRAWA

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka

Przyjęta 10.12.1948 r. w Paryżu.

Pierwszy akt stanowiący kompleksowy katalog praw jednostki jaki został przyjęty w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Deklaracja – w momencie jej przyjęcia – nie była jednak aktem prawa międzynarodowego o charakterze wiążącym. Stanowiła jedynie wspólny standard, który miał stać się podstawą regulacji wewnątrz krajowych.

Bardzo duży wpływ na konstytucje krajowe oraz inne akty prawa międzynarodowego, zwłaszcza regionalne (tzw. **pośrednia moc wiążąca**).

SYSTEM ONZ – ŹRÓDŁA PRAWA

Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych

Przyjęty 16.12.1966 r.

Reguluje tzw. prawa pierwszej generacji.

Zakresem przedmiotowym jest on w dużym stopniu zbliżony do katalogu praw zawartego we wcześniejszej Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Jednak w przeciwieństwie do Deklaracji, Pakt jest aktem prawnie wiążącym.

MPPOiP został ratyfikowany przez 168 państw.

Składa się z IV części i dwóch protokołów fakultatywnych.

SYSTEM ONZ – ŹRÓDŁA PRAWA

Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych

Różnice pomiędzy katalogiem praw zawartym w MPPOiP a PDPCz:

a) dodano:

- zakaz pozbawiania wolności w razie niemożności wywiązywania się ze zobowiązań umownych (art. 11)
- nakaz humanitarnego traktowania z poszanowaniem godności osób pozbawionych wolności (art. 10)
- prawa mniejszości etnicznych, religijnych lub językowych do własnej kultury, religii i języka (art. 27)

b) pominięto:

- prawo do ubiegania się o azyl
- gwarancja ochrony prawa własności

SYSTEM ONZ – ŹRÓDŁA PRAWA

Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych

Protokoły fakultatywne:

1. Pierwszy Protokół Fakultatywny z 16 grudnia 1966 roku – wprowadzenie instytucji skargi prywatnej obywatela przeciwko państwu, które naruszyło prawa człowieka wobec skarżącego.
2. Drugi Protokół Fakultatywny z 15 grudnia 1989 roku – zakaz stosowania kary śmierci. Możliwość uchylenia zakazu na czas wojny (wyłącznie za najcięższe zbrodnie o charakterze wojskowym) o ile uczyniono stosowne zastrzeżenie w momencie ratyfikacji lub przystąpienia.

SYSTEM ONZ – ŹRÓDŁA PRAWA

Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych

Praktyczne funkcjonowanie systemu przewidzianego w Pakcie zostało zagwarantowane poprzez powołanie Komitetu Praw Człowieka w IV części aktu.

SYSTEM ONZ – ŹRÓDŁA PRAWA

Międzynarodowy Pakt Praw Ekonomicznych, Socjalnych i Kulturalnych

Przyjęty 16.12.1966 r.

Reguluje tzw. prawa drugiej generacji.

Co do zasady MPPESiK stanowi uzupełnienie MPPOiP o prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne.

Należy pamiętać, że na podstawie tego dokumentu państwa zostały zobowiązane wyłącznie do podjęcia odpowiednich kroków w celu stopniowego osiągnięcia pełnej realizacji praw.

Ratyfikowany przez 160 państw.

SYSTEM ONZ – ŹRÓDŁA PRAWA

Międzynarodowy Pakt Praw Ekonomicznych, Socjalnych i Kulturalnych

Protokół Fakultatywny (2008) – wprowadzenie instytucji skarg międzypaństwowych i indywidualnych do Komitetu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych.

Protokół wszedł w życie 5 maja 2013 (zgodnie z art. 18), a jego stroną są 22 państwa. Polska nie ratyfikowała Protokołu.

SYSTEM ONZ – ŹRÓDŁA PRAWA

---

1. Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania z 10.12.1984 r.
2. Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej z 7.03.1966 r.
3. Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 18.12.1979 r.
4. Konwencja o prawach dziecka z 10.11.1989 r.
5. Konwencja w sprawie niewolnictwa z 25.11.1926 r.
6. Konwencja dotycząca statusu uchodźcy z 22.04.1954 r.

SKARGA INDYWIDUALNA DO KOMITETU PRAW CZŁOWIEKA

Komitet Praw Człowieka (*Human Rights Committee*)

Organ quasi-sądowniczy powołany w celu kontrolowania procesu realizacji postanowień zawartych w Międzynarodowym Pakcie Praw Osobistych i Politycznych. Był to jeden z dwóch pierwszych uniwersalnych organów właściwych do monitorowania przestrzegania praw człowieka w skali międzynarodowej.

Komitet Praw Człowieka powołano w art. 28 MPPOiP, a jego pierwsza kadencja rozpoczęła się 1.01.1977 r.

Formalna niezależność Komitetu od ONZ, z zachowaniem ścisłej współpracy w poszczególnych sprawach

SKARGA INDYWIDUALNA DO KOMITETU PRAW CZŁOWIEKA

Skład

18 członków wybieranych na 4 letnią kadencję przez zebranie państw członkowskich w głosowaniu tajnym.

Członkowie muszą być obywatelami państw-stron, którzy powinni cechować się wysokim poziomem moralnym oraz uznaną kompetencją w dziedzinie praw człowieka. W skład Komitetu nie może wejść więcej niż jeden obywatel tego samego państwa. Członkowie wybierani są i pełnią funkcję we własnym imieniu.

Członkowie wybierają spośród siebie Przewodniczącego, trzech Wiceprzewodniczących i Sprawodawcę, którzy wspólnie tworzą Prezydium

SKARGA INDYWIDUALNA DO KOMITETU PRAW CZŁOWIEKA

Skarga indywidualna – informacje podstawowe

- Skarga może być złożona wyłącznie przez osobę fizyczną.
- Brak szczególnej formy (wyłącznie forma pisemna)
- Brak przymusu adwokackiego
- Zaleca się sporządzenie skargi w jednym z języków roboczych sekretariatu (angielski, francuski, hiszpański)
- Brak ograniczeń czasowych

SKARGA INDYWIDUALNA DO KOMITETU PRAW CZŁOWIEKA

Kryteria dopuszczalności skargi

- skarga nie jest anonimowa i pochodzi od osoby znajdującej się pod jurysdykcją państwa-strony Protokołu
- skarga pochodzi od osoby będącej ofiarą naruszenia praw zawartych w Pakcie lub jej pełnomocnika
- skarga nie jest nadużyciem prawa do złożenia zawiadomienia
- skarga nie jest niezgodna z postanowieniami Paktu
- ta sama sprawa nie jest rozpatrywana przez inną międzynarodową procedurę
- Zasada subsydiarności - autor wykorzystał wszystkie dostępne wewnątrz krajowe środki zaradcze

SKARGA INDYWIDUALNA DO KOMITETU PRAW CZŁOWIEKA

Procedura

Oparcie procedury wyłącznie na dokumentach przedstawianych przez strony. Brak przesłuchań, powoływania świadków lub biegłych.

W przypadku gdy państwo nie przedłoży dowodów obalających argumenty skarżącego uznaje się daną okoliczność za udowodnioną.

Decyzje zapadają większością głosów

Stwierdzenie naruszenia łączy się z określeniem środków zaradczych. Może ograniczyć się to wyłącznie do potwierdzenia naruszenia prawa. Częste zastosowanie ma zalecenie powtórzenia procesu, uwolnienia skazanego lub odszkodowania.

SKARGA INDYWIDUALNA DO KOMITETU PRAW CZŁOWIEKA

Decyzje

Decyzje podejmowane przez Komitet nie mają charakteru równego wyrokowi, co do zasady opinie (*views*) nie mają charakteru wiążącego. Należy jednak pamiętać, że Państwa, przystępując do Pierwszego Protokołu Fakultatywnego, zgodziły się na poddanie się wszelkim konsekwencjom wynikającym ze złożenia przeciwko nim skargi.

SYSTEM RADY EUROPY

Rada Europy

Organizacja międzynarodowa utworzona w 1949 r. na podstawie tzw. traktatu londyńskiego, który stanowi statut organizacji.

Jej działalność w dużej mierze oparta jest na Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. System stworzony przez RE ma charakter subsydiarny względem systemów wewnętrznych państw członkowskich.

Art. 1

a. Celem Rady Europy jest osiągnięcie większej jedności między jej członkami, aby chronić i wcielać w życie ideały i zasady, stanowiące ich wspólne dziedzictwo, oraz aby ułatwić ich postęp ekonomiczny i społeczny.

(...)

Statut Rady Europy

SYSTEM RADY EUROPY

Rada Europy

Aktualne cele – możliwie najszersze i najlepsze uregulowanie stosunków między jednostką a państwem na drodze standardów międzynarodowych.

Ze względu na stale rozszerzającą się liczbę stosunków występujących pomiędzy tymi podmiotami wzrasta również liczba możliwych konfliktów, które wymagają uregulowania. Tutaj pojawia się istotna rola RE we współczesnej Europie.

SYSTEM RADY EUROPY

Art. 3

Każdy członek Rady Europy uznaje zasadę **praworządności** oraz zasadę, iż wszystkie osoby pozostające pod jego jurysdykcją korzystają z **praw człowieka i podstawowych wolności**; musi też szczerze i wydatnie współpracować dla urzeczywistnienia celu Rady określonego w rozdziale I.

Art. 4

Każde państwo europejskie, uznane za zdolne i pragnące wypełniać postanowienia artykułu 3, może być **zaproszone przez Komitet Ministrów** do członkostwa w Radzie Europy. Każde zaproszone w ten sposób państwo stanie się członkiem z chwilą złożenia w jego imieniu Sekretarzowi Generalnemu dokumentu przystąpienia do niniejszego statutu.

Statut Rady Europy

SYSTEM RADY EUROPY

Dlaczego Rada Europy odniosła sukces?

Główne płaszczyzny działania RE:

- a) Ustanawianie standardów (*standard setting*)
- b) Wdrażanie standardów i kontrola ich przestrzegania (*standard implementation*)

+ Prestiż

SYSTEM RADY EUROPY

Działalność prawotwórcza RE

Art. 15

a. Komitet Ministrów rozważa, w związku z zaleceniem Zgromadzenia Doradczego lub z własnej inicjatywy, środki właściwe dla realizacji celu Rady Europy, włączając w to zawieranie konwencji i umów oraz przyjmowanie przez rządy wspólnej polityki odnośnie do poszczególnych spraw. Wnioski Komitetu są podawane do wiadomości członkom przez Sekretarza Generalnego.

Komitet może w tym zakresie działać z własnej inicjatywy lub na zlecenie Zgromadzenia Parlamentarnego.

Państwa podpisują konwencje według własnego uznania jednak brak ratyfikacji wiąże się z obowiązkiem złożenia wyjaśnień RE.

SYSTEM RADY EUROPY

Działalność prawotwórcza RE

Niezwykle obszerny dorobek prawny RE, obejmujący kilkaset traktatów wyróżniających się szerokim zakresem przedmiotowym i podmiotowym. M.in.

- Europejska konwencja o statusie prawnym pracowników migrujących
- Konwencja w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej
- Konwencja o uznawaniu kwalifikacji związanych z uzyskiwaniem wyższego wykształcenia w regionie europejskim
- Konwencja o odpowiedzialności osób utrzymujących hotele za rzeczy wniesione przez gości hotelowych
- Konwencja Europejska o informacji o prawie obcym

System ochrony praw człowieka w ramach RE

SYSTEM RADY EUROPY

Europejska Konwencja Praw Człowieka i Podstawowych Wolności

Przyjęta - 4 listopada 1950 r.

Weszła w życie – 5 lipca 1953 r.

Podpisana przez Polskę - 26 listopada 1991

Ratyfikowana przez Polskę - 19 stycznia 1993

Inspirowana i zbliżona zakresem do Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka

SYSTEM RADY EUROPY

Europejska Konwencja Praw Człowieka - protokoły dodatkowe

- Nr 1 (20 marca 1952 roku) – Ochrona własności, prawo do nauki, prawo do wolnych wyborów
- Nr 4 (16 września 1963 roku) - Zakaz pozbawiania wolności za długi, prawo do swobodnego poruszania się, zakaz wydalania obywateli, zakaz zbiorowego wydalania cudzoziemców
- Nr 6 (28 kwietnia 1983 roku) - Zniesienie kary śmierci, dopuszczalność kary śmierci w czasie wojny
- Nr 7 (22 listopada 1984 roku) - Gwarancje proceduralne dotyczące wydalania cudzoziemców, prawo do odwołania w sprawach karnych, odszkodowanie za bezprawne skazanie, Zakaz ponownego sądenia lub karania, równość małżonków

SYSTEM RADY EUROPY

Europejska Konwencja Praw Człowieka - protokoły dodatkowe

- Nr 11 (11 maja 1994 roku) – wprowadzenie systemu kontroli opartego na Europejskim Trybunale Praw Człowieka
- Nr 12 (4 listopada 2000 roku) - Ogólny zakaz dyskryminacji
- Nr 13 (3 maja 2002 roku) - Zniesienie kary śmierci

SYSTEM RADY EUROPY

Skarga indywidualna do ETPCz

a) Wymogi formalne:

- Złożona na formularzu urzędowym
- Termin – 6 miesięcy od daty ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie

b) Wymogi materialne:

- Podmiot – każda osoba, organizacja pozarządowa, grupa jednostek które są ofiarą naruszenia przez państwo praw chronionych przez EKPCz
- Przedmiot – naruszenie praw gwarantowanych w EKPCz
- Czas naruszenia – po wejściu w życie konwencji w stosunku do danego państwa
- Zasada subsydiarności
- Zakaz kumulacji

OCHRONA PRAW JEDNOSTKI I SYSTEM SKARGOWY W UE

Prawa człowieka w Unii Europejskiej

Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.

Art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej

OCHRONA PRAW JEDNOSTKI I SYSTEM SKARGOWY W UE

Karta Praw Podstawowych

- Podpisana 7 grudnia 2000 r.
- Uznawana za kodyfikację praw człowieka w ramach Unii Europejskiej.
- Moc wiążąca została jej nadana dopiero w 2007 r. na podstawie tzw. traktatu lizbońskiego.

Art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej

1.Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej z 7 grudnia 2000 roku, w brzmieniu dostosowanym 12 grudnia 2007 roku w Strasburgu, która ma taką samą moc prawną jak Traktaty.

Tabela 2: Prawa gwarantowane przez KPP, opracował Łukasz Bojarski na podstawie Karty Praw Podstawowych UE

GODNOŚĆ

Prawo do

- życia
- ochrony godności
- poszanowania swej integralności fizycznej i psychicznej
- świadomej i swobodnej zgody na jakikolwiek zabieg medyczny

Zakaz

- zabijania / kary śmierci
- tortur
- poniżania i niehumanitarnego traktowania
- handlu organami
- klonowania
- praktyk eugenicznych
- pracy przymusowej
- niewolnictwa i handlu ludźmi

WOLNOŚCI

Wolność

- słowa, informacji
- myśli, sumienia, religii
- sztuki, nauki
- zgromadzeń
- stowarzyszeń
- zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej

Prawo do

- wolności i ochrony przed arbitralnym pozbawieniem wolności
- zawarcia małżeństwa i założenia rodziny
- poszanowania życia prywatnego i rodzinnego
- nauki
- ochrony danych osobowych
- wyboru zawodu, podejmowania pracy
- własności i dziedziczenia
- ochrony własności intelektualnej
- azylu dla uchodźców
- ochrony przed wydalaniem zbiorowym
- ochrony przed ekstradycją do kraju naruszającego podstawowe prawa człowieka

RÓWNOŚĆ

Zasady

- równości wszystkich wobec prawa
- równości kobiet i mężczyzn
- różnorodności kulturowej, religijnej i językowej

Zakaz wszelkiej dyskryminacji (prawo do równego traktowania), w tym ze względu na

- płeć
- rasę i kolor skóry
- pochodzenie etniczne i społeczne
- religię lub przekonania
- język, przynależność do mniejszości narodowej
- poglądy polityczne lub inne
- majątek, urodzenie
- niepełnosprawność, wiek
- orientację seksualną

Zasady poszanowania praw

- dzieci
- osób starszych
- osób niepełnosprawnych

Tabela 4: Ochrona praw podstawowych w Unii Europejskiej, Radzie Europy i Rzeczypospolitej Polskiej, opracowali: Tomasz Dudek i Natalia Mileszyk

Prawo podstawowe	KPP	Dokumenty Rady Europy	Prawo UE	Konstytucja RP
Godność	Art. 1	Preambuła Protokołu 13 EKPC Preambuła Protokołu 1 Konwencji o Prawach Człowieka i Biomedycynie Art. 26 Europejskiej Karty Społecznej	Art. 2 TUE Art. 21 TUE	Art. 30
Prawo do życia	Art. 2	Art. 2 EKPC		Art. 38
Zakaz kary śmierci	Art. 2.2	Art. 3 EKPC Art. 1 Protokołu 6 EKPC Art. 1 Protokołu 13 EKPC	Dyrektywa 2004/83/WE	
Prawo (każdego) do poszanowania jego integralności fizycznej i psychicznej	Art. 3.1	Art. 1 Protokołu 1 Konwencji o Prawach Człowieka i Biomedycynie	Dyrektywa 2012/29/UE	
Prawo do swobodnej i świadomej zgody osoby zainteresowanej w zakresie medycyny i biologii	Art. 3.2.a	Art. 5 Konwencji o Prawach Człowieka i Biomedycynie		Art. 39
Zakaz praktyk eugenicznych	Art. 3.2.b			
Zakaz wykorzystywania ciała ludzkiego i jego poszczególnych części jako źródła zysku	Art. 3.2.c	Art. 21 Konwencji o Prawach Człowieka i Biomedycynie	Dyrektywa 2010/45/UE	
Zakaz reprodukcyjnego klonowania istot ludzkich	Art. 3.2.d	Art. 1.1 Protokołu 1 Konwencji o Prawach Człowieka i Biomedycynie		
Zakaz tortur	Art. 4	Art. 3 EKPC		Art. 40
Zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania	Art. 4	Art. 3 EKPC		Art. 40
Zakaz niewolnictwa	Art. 5.1	Art. 4.1 EKPC		
Zakaz pracy przymusowej	Art. 5.2	Art. 4.2 EKPC		
Zakaz handlu ludźmi	Art. 5.3	Art. 18 Konwencji w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi	Art. 79.1, 79.2.d TFUE	
Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego	Art. 6	Art. 5 EKPC		Art. 41

Prawo podstawowe	KPP	Dokumenty Rady Europy	Prawo UE	Konstytucja RP
Prawo do poszukiwania zatrudnienia, wykonywania pracy, korzystania z prawa przedsiębiorczości oraz świadczenia usług	Art. 15.2	Art. 18 Europejskiej Karty Społecznej	Art. 45.1, 49, 56 TFUE	
Wolność prowadzenia działalności gospodarczej	Art. 16		Art. 49 TFUE	Art. 20 Art. 22
Prawo własności	Art. 17.1	Art. 1 Protokołu 1 EKPC		Art. 21
Prawo do ochrony własności intelektualnej	Art. 17.2			
Prawo do azylu	Art. 18			Art. 56.2
Zakaz wydaleń zbiorowych	Art. 19.1	Art. 3.1 i 4 Protokołu 4 EKPC		
Zakaz usuwania z terytorium państwa, wydalenia lub wydawania osób w drodze ekstradycji do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko, iż mogą być poddane karze śmierci, torturom lub innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu	Art. 19.2			Art. 55.4
Równość wobec prawa	Art. 20			Art. 31.1
Zakaz dyskryminacji	Art. 21	Art. 14 EKPC	Dyrektywa 43/2000/WE Dyrektywa 78/2000/WE	Art. 32.2
Prawo do poszanowania różnorodności kulturowej, religijnej i językowej	Art. 22			Art. 35
Równość kobiet i mężczyzn	Art. 23	Art. 5 Protokołu 7 EKPC Art. 20 Europejskiej Karty Społecznej	Art. 8 TFUE Dyrektywa 2004/113/WE	Art. 33
Prawo dziecka do ochrony i opieki	Art. 24.1	Art. 17 Europejskiej Karty Społecznej	Art. 3.3 TFUE	Art. 72.1
Prawo dziecka do wyrażania poglądów	Art. 24.1			Art. 72.3
Prawo dziecka do utrzymywania stałego, osobistego związku i bezpośredniego kontaktu z obojgiem rodziców	Art. 24.3	Wynika z orzecznictwa na podstawie art. 8 EKPC		

OCHRONA PRAW JEDNOSTKI I SYSTEM SKARGOWY W UE

Wyjaśnienia do Karty Praw Podstawowych

Nie posiadają mocy prawnej jednak stanowią dokument pomocny przy wykładni i wyjaśnieniach postanowień KPP.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/TXT/?uri=CELEX%3A32007X1214%2801%29>

OCHRONA PRAW JEDNOSTKI I SYSTEM SKARGOWY W UE

Zakres stosowania Karty Praw Podstawowych

Art. 51 KPP

1. Postanowienia niniejszej Karty mają zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii przy poszanowaniu zasady pomocniczości oraz do Państw Członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. Szanują one zatem prawa, przestrzegają zasad i popierają ich stosowanie zgodnie ze swymi odpowiednimi uprawnieniami i w poszanowaniu granic kompetencji Unii powierzonych jej w Traktatach.
2. Niniejsza **Karta nie rozszerza zakresu zastosowania prawa Unii** poza kompetencje Unii, nie ustanawia nowych kompetencji ani zadań Unii, ani też nie zmienia kompetencji i zadań określonych w Traktatach.

OCHRONA PRAW JEDNOSTKI I SYSTEM SKARGOWY W UE

Zakres stosowania Karty Praw Podstawowych

Karta ma zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii Europejskiej przy poszanowaniu zasady pomocniczości.

Wyłącznie **wyjątkowo** stosuje się ją do Państw Członkowskich. Następuje to wyłącznie w zakresie w jakim stosują one prawo UE.

OCHRONA PRAW JEDNOSTKI I SYSTEM SKARGOWY W UE

Zakres stosowania Karty Praw Podstawowych

Chociaż Karta Praw Podstawowych jako prawo pierwotne jest częścią porządku prawnego Unii Europejskiej, zarzut naruszenia jej postanowień może być podnoszony tylko w sytuacji, gdy w sprawie mają lub powinny mieć zastosowanie inne niż Karta przepisy prawa Unii Europejskiej. Pojęcie stosowania prawa w rozumieniu art. 51 ust. 1 Karty wymaga istnienia powiązania z prawem UE, co oznacza, że zastosowanie Karty przez sąd może nastąpić w sprawie "unijnej", tj. takiej której stan faktyczny podlega prawu UE, natomiast Karta nie ma zastosowania w sprawie mającej czysto krajowy charakter.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2016 r. IV CSK 270/15

OCHRONA PRAW JEDNOSTKI I SYSTEM SKARGOWY W UE

Jak powołać się na postanowienia KPP?

Na Kartę można powołać się bezpośrednio przed organami i instytucjami UE (np. w trakcie postępowania prowadzonego przez ERPO), a także przed organami krajowymi, gdy stosują one prawo Unii.

W postępowaniu przed krajowym sądem, może on zastosować Kartę bezpośrednio lub skierować pytanie prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej).

OCHRONA PRAW JEDNOSTKI I SYSTEM SKARGOWY W UE

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Organ Unii Europejskiej powstały w 1995 r., którego główną kompetencją jest rozpatrywanie skarg przeciwko instytucjom, organom, urządnom i agencjom UE.

Powoływany jest przez Parlament Europejski na 5 letnią kadencję z możliwością wielokrotnej reelekcji.

OCHRONA PRAW JEDNOSTKI I SYSTEM SKARGOWY W UE

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Do złożenia skargi uprawniona jest każda osoba (obywatele UE, osoby zamieszkałe na terytorium UE oraz przedsiębiorstwa i instytucje mające siedzibę w UE) niezadowolona z działania instytucji, organu, urzędu lub agencji UE.

Skargę należy wnieść w ciągu dwóch lat od momentu, gdy skarżący dowiedział się o wystąpieniu danego problemu. Skarga nie może być anonimowa i musi wskazywać organu którego dotyczy.

Jeżeli rozpatrzenie skargi nie leży w kompetencjach Rzecznika, skarżący otrzyma informacje o właściwych organach, które mogą mu pomóc.

KAZUS

Kamila A. (matka 3 dzieci) z radością przyjęła informację o uruchomieniu programu 500+. Jeszcze przed otrzymaniem świadczenia, wspólnie z mężem zaplanowała przyszłe wydatki.

Podczas wizyty w MOPS uzyskała potrzebne informacje, druki i przystąpiła do wypełnienia wniosku. Niestety z powodu uchybień formalnych wniosek ten nie został rozpatrzony pozytywnie w skutek czego odmówiono wypłaty świadczenia. Kamila A. obarczyła winą za tę sytuację urzędniczkę, która (w jej mniemaniu) błędnie udzieliła jej informacji.

Zdruzgotana Kamila nie wiedziała do kogo zwrócić się o pomoc. Jej koleżanka – Martyna P. poleciła jej „skarżyć się do Unii”. Wspólnie znalazły informację o Europejskim Rzeczniku Praw Obywatelskich i przygotowały skargę.

Oceń zasadność skargi do ERPO w powyższym stanie faktycznym

KAZUS

Szymon P. jest młodym przedsiębiorcą, który właśnie stworzył start-up produkujący innowacyjne rozwiązania technologiczne przy produkcji dronów. Liczył na szybki zysk, związany głównie ze sprzedażą swoich produktów na rynek niemiecki. Szybko okazało się jednak, że zgodnie z najnowszą ustawą wprowadzono zakaz importu tego typu towarów z Polski, Czech, Słowacji i Litwy.

Wzburzony Szymon P. potwierdził u znajomego studenta prawa, że w całej Unii Europejskiej obowiązują swoboda przepływu towarów. W związku z tym niemiecka ustawa narusza prawa Szymona.

Pewny swojej wygranej skierował on skargę indywidualną do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w Luksemburgu.

Oceń zasadność działań Szymona P.